

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1184

Vragen van de leden **Recourt** en **Marcouch** (beiden PvdA) aan de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over *de behandeling mensen die mensen die zelf slachtoffer zijn geworden van een belager* (ingezonden 15 december 2010).

Antwoord van staatssecretaris **Teeven** (Veiligheid en Justitie) (ontvangen 24 januari 2011) Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2010–2011, nr. 991.

Vraag 1

Kent u het bericht «Pak belagers aan»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Is het waar dat er per 1 januari 2011 een aanwijzing komt voor het Openbaar Ministerie (OM) met als inhoud dat mensen die een belager van zich afslaan, zelf niet langer worden opgepakt? Zo ja, hoe vaak per jaar worden mensen die slachtoffer zijn van een belager en zichzelf hebben verdedigd, zelf aangehouden? Worden mensen die zichzelf verdedigen daadwerkelijk altijd automatisch direct aangehouden en in voorlopige hechtenis gezet?

Antwoord 2

Per 1 januari 2011 is de Aanwijzing handelwijze bij beroep op noodweer in werking getreden (Stcrt. 2010, nr. 20474). Deze aanwijzing heeft tot doel meer duidelijkheid te scheppen over de positie van degene die geconfronteerd wordt met een onverhoedse aanval en zich genoodzaakt ziet zich te verdedigen (noodweersituatie). De meest pregnante gevallen zijn die waarin een burger in zijn meest persoonlijke omgeving, zoals de woning of zijn bedrijf, wordt aangevallen. De aanwijzing regelt dat terughoudendheid dient te worden betracht bij het aanwenden van vrijheidsbenemende dwangmiddelen. Dit betekent onder meer dat mensen die zichzelf verdedigen en waarbij vermoedelijk sprake is van een noodweersituatie, niet worden aangehouden. Overigens merk ik op dat ook voor de aanwijzing geen sprake was van een automatische aanhouding en in verzekeringstelling (Kamerstukken II, 2008–2009, Aanhangsel Handelingen, nr. 1850). De gevraagde cijfers zijn door

¹ De Telegraaf, 13 december 2010.

het Openbaar Ministerie (OM) niet te leveren. In het registratiesysteem van het OM staan geen verweren, zoals noodweer, geregistreerd.

Vraag 3

In hoeveel gevallen per jaar blijkt dat de persoon die uit zelfverdediging een belager aanpakte, achteraf ten onrechte verdacht te zijn geweest van het gebruiken van excessief geweld?

Antwoord 3

Ik verwijs naar het antwoord op vraag 2.

Vraag 4

Deelt u de mening dat de politie of het OM zelf in staat zijn om te beoordelen of iemand al dan niet in hechtenis moet worden genomen vanwege het vermeend gebruik van excessieve vormen van zelfverdediging? Zo ja, waarom stelt u dan toch bovengenoemde aanwijzing voor? Zo nee, waarom twijfelt u dan aan de professionaliteit van de politie of het OM?

Antwoord 4

Ja. De aanwijzing is dan ook opgesteld door het OM met als doel te komen tot een eenduidige aanpak van gevallen waarin noodweer of noodweereces wordt vermoed. De aanwijzing is ter goedkeuring aan mij voorgelegd. Binnen de kaders zoals genoemd in de aanwijzing blijft de officier van justitie degene die beslist over de invulling van het strafrechtelijk onderzoek.

Vraag 5

Is de enkele stelling van de betrokkene dat hij/zij lijf of goed verdedigde voldoende voor toepassing van de aanwijzing? Zo nee, aan welke criteria moet dan wel zijn voldaan?

Antwoord 5

De betrokkene hoeft niet expliciet een beroep op noodweer(exces) te doen om de aanwijzing te kunnen toepassen. Het is voldoende als uit feiten of omstandigheden blijkt dat zich vermoedelijk een noodweersituatie heeft voorgedaan.

Vraag 6

Kan deze aanwijzing het optreden van politie bij een (onoverzichtelijke) crisissituatie belemmeren? Zo ja, op welke wijze? Kan dan niet beter worden volstaan met het expliciteren van de norm dat bij twijfel of sprake is van eigenrichting het voordeel van deze twijfel gaat naar degene die lijf of goed verdedigt?

Antwoord 6

Nee, het OM heeft geen reden te veronderstellen dat deze aanwijzing in een crisissituatie niet werkbaar is. De aanwijzing maakt het juist mogelijk na een geweldsincident in het belang van waarheidsvinding onderzoek te doen, zonder daarbij de belangen van degene die zich heeft verdedigd uit het oog te verliezen. Verder is in de aanwijzing een aantal situaties omschreven waarin afgeweken kan worden van de hoofdregel dat degene die zich heeft verdedigd niet wordt aangehouden, in verzekering wordt gesteld of in voorlopige hechtenis wordt genomen.

Vraag 7

Waarom wordt iemand ook na het inwerkingtreden van de nieuwe aanwijzing officieel wel nog als verdachte gekenmerkt, ook al bent u van mening dat het buitengewoon onrechtvaardig is als een feitelijk slachtoffer als verdachte wordt behandeld? Deelt u de mening dat in geval iemand inderdaad slechts slachtoffer is, hij/zij helemaal niet als verdachte te boek zouden moeten staan? Zo ja, waarom laat u het dan niet aan het oordeel van de politie of het OM over om iemand te arresteren? Zo nee, wat wordt dan wel bedoeld?

Antwoord 7

Als iemand die belaagd is zelf geweld heeft gebruikt, dient ook na het inwerkingtreden van de nieuwe aanwijzing nog steeds onderzoek te worden gedaan naar het gebruikte geweld. Dat betrokkene daarbij als verdachte

wordt aangemerkt is voor de waarheidsvinding en het onderzoeksbelang noodzakelijk, omdat veel opsporingshandelingen en mogelijkheden tot onderzoek zijn gerelateerd aan het bestaan van een verdenking en dus aan het bestaan van een verdachte. Voor de betrokkene zelf kan het van belang zijn om als verdachte te worden aangemerkt, omdat dit zijn positie en de daarbij behorende rechten markeert. Betrokkene is een verdachte met een bijzondere positie, aangezien hij buiten zijn wil in een situatie is gebracht waarin hij geweld heeft moeten gebruiken. Zoals in de aanwijzing is toegelicht, kan de voor betrokkene onaangename ervaring om als verdachte te worden aangemerkt voor een groot deel worden weggenomen door goede voorlichting en een zorgvuldige behandeling van het onderzoek.

Als een persoon slachtoffer is van een strafbaar feit zonder bijvoorbeeld zelf geweld te hebben gebruikt, dient hij inderdaad niet als verdachte te boek te staan.

Verder verwijs ik naar het antwoord op vraag 4.